

УДК 332.2.021.8.001.25(477)

Ксенія Миколаївна ГУРТОВА,

*викладач кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

Кристина Русланівна СУХОКОБИЛКА,

*студентка 2 курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ*

СПІВВІДНОШЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ

Розгляд найважливіших передумов, що визначають особливості становлення демократичної політичної системи в Україні, потребує одночасного звернення до вивчення принципів формування та функціонування не тільки головного елемента політичної системи – інституту держави та процесів формування і функціонування політичної влади в суспільстві, але й її іншої важливої складової – громадянського суспільства. Одним із найважливіших завдань громадянської держави є забезпечення громадянам реальної можливості самостійної політичної творчості, можливості вільного вибору такої моделі суспільних відносин. Тому побудова в Україні правової державності можлива лише за умови формування повноцінного громадянського суспільства.

В умовах правової держави державна влада стає найважливішим інструментом, за допомогою якого громадянське суспільство забезпечує оптимальні умови для свого саморозвитку. У такому випадку держава виступає як публічно-владний інститут, що керує громадянським суспільством у цілому і покликаний діяти у загальних інтересах.

Визначаючи специфіку взаємозв'язку громадянського суспільства і соціальної, правової держави, під громадянським суспільством ми насамперед розуміємо структуру недержавних самоорганізованих груп, які, за визначенням Ф. Шміттєра, мають такі чотири ознаки: 1) повинні планувати та реалізовувати колективні акції щодо захисту чи досягнення своїх інтересів; 2) є незалежні і від органів державної влади, і від приватних корпоративних об'єднань; 3) не прагнуть підмінити державні структури, захопити державну владу; 4) завжди згодні діяти в межах легітимно встановлених законом політико-правових норм [3].

Сучасна держава не ослаблює, а навпаки посилює свою економічну функцію, яка полягає у створенні організаційно-правових передумов, необхідних для впорядкованої та ефективної економічної діяльності суспільства. Держава не повинна при цьому заважати реалізації приватних інтересів, що конкурують у сфері громадянського суспільства.

Взаємозв'язок громадянського суспільства і держави виявляється в тому, що чим більш розвинене громадянське суспільство, тим менш помітною є роль держави. Тому нерозвиненість громадянського суспільства зумовлює надмірне посилення держави, котра поглинає суспільство. Закріплення в конституційних нормах основ громадянського суспільства юридично забезпечує його незалежність від держави, встановлює гарантії від незаконного втручання у справі суспільства, визначає форми і межі державного впливу на соціальні процеси [2].

Висновок. Отже, взаємодія, взаємовплив і взаємозв'язок демократичної, правової, соціальної держави і громадянського суспільства відбувається безперервно, оскільки вони становлять цілісний організм, хоча громадянське суспільство як категорія логічно й історично передують соціальній державі, але не породжує її автоматично. Одного разу виникнувши, соціальна держава активно перетворює громадянське суспільство на новій соціальній основі, хоча і позбавляє її деякої спонтанності, але не може позбавити інституційної незалежності, тому що це не дозволяє демократична і правова природа соціальної держави. У будь-якому суспільстві має бути вільна співпраця між усіма секторами:

державним, недержавним, підприємницьким та науковим, оскільки пов'язаний із цим діалог створює всім секторам можливості для конструктивного розвитку демократії та політико-правових засад соціальної, правової держави. Тому лише в розвиненому громадянському суспільстві виникає необхідність у конституційній державі, яка не тільки формально визнає, але й реально забезпечує права і свободи людини та громадянина. Громадянське суспільство і правова держава зумовлюють одне одного.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с.
2. Ведерніков. Ю. А., Панірна А. В. Теорія держави і права: навч. посіб. Київ, Знання, 2008. 333с.
3. Шміттер Ф. Роздуми про громадянське суспільство і консолідації демократії : *Політичні дослідження*: науковий и культурно-просвітницький журнал : акад. наук. 1996. № 5. С. 16–27.

Одержано 18.10.2021

УДК 343.971

Юрій Броніславович ДАНИЛЬЧЕНКО,

доктор юридичних наук, доцент,

старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту вивчення проблем

злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Національної академії правових наук України

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ Й ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ ТА ЇХ ОСНОВА

«Безпека дорожнього руху на сьогодні є ключовим елементом розвитку суспільства. Велика кількість транспортних засобів є невід'ємною частиною економіки країн, але водночас транспортні засоби несуть небезпеку життю громадян» – з таких слів починається «Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року», яка була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України в жовтні 2020 році [1].

І з такою думкою важко не погодитись. Якщо проаналізувати основні статистичні данні дорожньо-транспортних пригод (*далі – ДТП*) в Україні в 2020 році, то ми можемо спостерігати наступну картину:

- зареєстровано ДТП – 168107;
- зареєстровано ДТП із загиблими та/або травмованими особами – 26140 (загибло 3541 особи і травмувалося 31974 осіб);
- загибло 168 дитини та травмовано 3957 дітей [2].

Одночасно з цим завжди виникає питання: що призводить в суспільстві до такої ситуації? Кримінологія в межах своєю теорією про детермінацію злочинів дає відповідь на це питання. Ми не маємо на меті досліджувати теорію детермінації злочинів, але єдине зазначимо той факт, що в переліку чинників, що обумовлюють злочини у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту.

Аналізуючи питання впливовості соціально-психологічних факторів в детермінаційній системі правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту (*далі – сфера БДР*) не треба забувати про те, що такі фактори з одного боку на пряму пов'язані з особливими рисами безпосередньо особистості правопорушника, а з іншого боку – з типовими проявами таких рис в соціумі взагалі.